

13.1.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ympäristöministeriön lausunto

Ympäristöministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Ehdotuksella säädettäisiin uusi laki eläinten hyvinvoinnista. Lisäksi muutettaisiin eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta annettuun lakiin (29/2000) sisältyvää eläinlääkärin ilmoitusvelvollisuutta eläinten hyvinvointiongelmien osalta ja kalastuslakiin (379/2015) sisällytettäisiin saaliiksi otettavien kalojen ja rapujen sekä syöttinä käytettävien kalojen lopetusta koskevat säännökset. Luonnos pohjautuu vuonna 2018 lausuntokierroksella olleeseen hallituksen esitykseen, jota on joiltakin osin muutettu. Lisäksi esitetään muutoksia eräisiin muihin lakeihin ja asetuksiin, esimerkiksi luonnonsuojelulakiin, metsästyslakiin ja kalastuslakiin.

Ympäristöministeriö ei ole ollut mukana lausunnolla olevan lakiehdotuksen valmistelussa, joten se ei ole ollut tietoinen ympäristöministeriön vastuulla olevaan luonnonsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista. Ympäristöministeriössä on samanaikaisesti vuoden 2020 alusta lähtien ollut vireillä luonnonsuojelulain uudistus, joka tulee tässä ehdotuksessa huomioida siten, että luonnonsuojelulakiin tehdään ainoastaan pakolliset tekniset muutokset, eli päivitetään viittaus tulevaan eläinten hyvinvointilakiin ja hallituksen esityksessä tuodaan hallituksen esityksen laatimisohejien mukaisesti valmisteilla – tai mahdollisesti jo eduskuntakäsittelyssä – oleva hallituksen esitys luonnonsuojelulaiksi sekä yksilöidään lainkohdat, jotka tähän esitykseen liittyvät. Tämän hetkessä luonnoksessa luonnonsuojelulaiksi lausunnolla olevaan lakiluonnokseen liittyen ehdotetaan säädettäväksi seuraavasti:

74 §

Avuttomassa tilassa löydetty rauhoitettu eläin

Poiketen 73 §:ssä säädetystä sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa tavatun rauhoitetun eläimen auttamiseen sovelletaan eläinsuojelulaissa (247/1996) säädettyä.

Ympäristöministeriö pitää vuodelta 1996 oleva eläinsuojelulakia vanhentuneena ja pitää tärkeänä, että eläinten hyvinvoinnin tilaa, valvontaa ja keinoja puuttua epäkohtiin parannetaan tuotanto- ja kotieläinten sekä luonnonvaraisten eläinten osalta. Ympäristöministeriö tukee lakiluonnokseen vuoden 2018 jälkeen tehtyjä muutoksia, joilla muun muassa kielletäisiin uusien parsinavetoiden käyttöönotto, parannettaisiin lypsykarjan ulkoilu-mahdollisuuksia, kielletäisiin uusien porsitushäkkien käyttöönotto, säädettäisiin nisäkkäiden ja lintujen jatkuvan vedensaannin turvaamisesta. Ympäristöministeriö kannattaa lakiluonnosta seuraavin huomioin.

Yksityiskohtaiset huomiot

On erittäin suotavaa, että eläintä ei enää saisi kytkeä jatkuvasti paikalleen, eikä eläimen liikkumista saisi jatkuvasti rajoittaa. Nisäkkäiden ja lintujen jatkuvan vedensaannin turvaaminen ja kivunlievitys kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä ovat perusedellytyksiä eläinten hyvinvoinnista huolehtimisessa. Vaatimusten tulee koskea

kaikkia eläinlajeja ja vaatimuksesta poikkeamisen mahdollisuus tulee sallia vain erityisessä tapauksessa ja silloinkin niin kapea-alaisesti kuin mahdollista.

21 § Ruokinta ja juotto

Lakiluonnoksen mukaan valtioneuvoston asetuksella turkiseläinten suojelusta (11 §:ssä) säädettäisiin poikkeus turkiseläinten vedensaannissa niitä tilanteita varten, joissa vesi jäätyy. Veden jatkuva saaminen mahdollistettaisiin siitoseläimille, mutta ei samana vuonna nahkottavaksi kasvatettaville eläimille. Ympäristöministeriö pitää poikkeusta liian laajana. Lakiluonnoksen 21 §:n mukaan jatkuvasti saatavalla olevaa vettä ei edellytettäisi sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Ympäristöministeriö pitää ristiriitaisena, että turkiseläinten pitomuoto ja sääolosuhteet mahdollistavat jatkuvan veden saannin siitoseläimille, mutta ei nahkottaville eläimille. Tämän vuoksi olisi syytä tarkastella jatkuvan vedensaannin mahdollistamista nahkottaville eläimille esimerkiksi vaiheittain etenevän edellytyksen avulla. Lakiluonnoksessa perusteluna on esitetty Turkistarhaliiton arvio kustannusvaikutuksesta, mutta lainkaan ei ole arvioitu vaikutusta eläimiin ja niiden hyvinvointiin.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla edellytettävien turkistuotannon ympäristönsuojelutoimenpiteiden keskeinen tarkoitus on estää ravinteiden pääsy maaperään ja vesiin. Ympäristöministeriö on ohjeistanut, että turkiseläinten juottolaitteissa tulisi olla veden tippumisen estävät laitteet. Lisäksi tulisi edellyttää mahdollisimman vähän vettä kuluttavien juottolaitteiden, kuten ympärivuotiseen käyttöön suunniteltujen eristettyjen talvijuoottolaitteiden käyttöä. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että lämmitettävien vesikuppien käyttöä edistettäisiin myös nahkottavien eläinten osalta edellyttämällä sitä uusilla tarhoilla, tarhojen korjausinvestoinneissa sekä laajenuksissa ja tämä huomioitaisiin myös investointitukia myönnettäessä.

Esityksen mukaan valtioneuvoston asetuksella sallittaisiin poikkeus myös vasikoiden iglukasvatuksen jatkuvan veden saannin turvaamisessa. Vasikoille ei tarvitsisi olla jatkuvasti saatavilla sulaa vettä. Perusteluiden mukaan syynä on siirrettävien kevytrakenteisten iglujen käyttö ja se, että vasikoille tulee mieluummin juottaa lämmintä maitoa, maitojuomaa tai vettä. Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että valtioneuvoston asetuksella mahdollistetaan vasikoiden juottaminen lämpimällä juotavalla, kunhan se tapahtuu riittävän monta kertaa päivässä. Asetuksen tulisi kuitenkin olla mahdollisimman tarkkarajainen, eikä sen tule mahdollistaa tilannetta, jossa vasikoita ei juoteta erikseen ja vasikoiden juomavesi on talvella jäässä.

35 § Pitopaikan olosuhteet

Pitopaikan tulee tarjota riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja sekä liiallista kylmyyttä, lämpöä ja kosteutta vastaan. Ulkona kasvatettavien eläinten, erityisesti ympäri vuoden ulkona kasvatettavien nautojen, pitopaikan vaatimukset ovat nykyisin olleet epäselvät, eikä lausunnolla oleva hallituksen esitys selkeytä asiaa. Ulkona kasvatettavien nautojen pitopaikan vaatimukset kytkeytyvät ulkona kasvatuksen ympäristövaatimuksiin. Ympäristöministeriö pitää välttämättömänä säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin pitopaikan olosuhteista. Eläimille tulee turvata kuiva tai kuivitettu makuualusta kaikkina vuodenaikoina. Kuivana pysyvä makuualusta voi myös vähentää ulkokasvatuksen ympäristövaikutuksia.

22 § Eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

Ympäristöministeriö pitää tarpeellisena säätää lain tasolla siitä, että hoidossa olevan eläimen hyvinvointi ja pitopaikka laitteineen on tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin. Poikkeamismahdollisuus laimilla kesäaikaan pidettävien eläinten tarkastamisesta jättää erilaisia tulkintamahdollisuuksia siitä, miten usein eläimet tulee tarkastaa esimerkiksi laajoilla luonnonlaitumilla. Eläinten liian vähäinen valvonta on johtanut joissakin tapauksissa tilanteisiin, joissa luonnonlaitumilla olevat loukkaantuneet tai kadonneet eläimet

eivät ole saaneet ajoissa apua. Tarkastamisvelvollisuutta on tämän vuoksi tarpeen selkeyttää ja asiasta tulisi tarvittaessa säätää asetuksella.

17 § Laiduntaminen ja jaloittelu

Lakiluonnoksen mukaan lypsylehmät ja pääasiassa maidontuotantoa varten kasvatettavat hiehot, jotka pidetään kytkettyinä, tulee päästää vähintään 90 päivänä laitumelle tai muuhun tarkoituksenmukaiseen jaloittelutilaan ajanjaksona, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta. Jaloittelutilan pinta-ala säilyisi ennallaan vähintään 6 neliömetrissä siellä pidettävää nautaa kohden ja pinta-alan olisi kuitenkin oltava aina vähintään 50 neliometriä. Jaloitteluvälvoitteen liittyvä vapautusmenettely poistettaisiin 12 vuoden siirtymäajalla. Perustelumistion mukaan uusiin pihattoihin ei enää myönnetä investointitukea, ellei pihatton yhteydessä ole käytettävissä jaloittelutarhaa tai laidunta.

Ympäristöministeriö pitää jaloitteluajan pidennystä ja poikkeuksen poistamista hyvinä muutoksina, jotka toivottavasti lisäävät peltolaitumia ja perinnebiotooppien laidunnusta. Investointitukien rahoitettavien hakemusten pisteyttämisessä tulisi jatkossa painottaa laidunnusta.

Lakiluonnoksessa käytetään termiä jaloittelutila. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ovat johdonmukaisesti pyrkineet yhdenmukaistamaan lainsäädännössä käytettävää termistöä. Eläinten hyvinvointilaissa tulisi käyttää yhdenmukaista termistöä nitraattiasetuksen (vna 1250/2014) kanssa, jossa määritelmät ovat seuraavat:

- o *jaloittelualueella* eläinsuojan välittömässä yhteydessä sijaitsevaa aluetta, jota käytetään säännöllisesti eläinten jaloitteluun ja jolta kerätään lanta ja valumavedet talteen;
- o *ulkotarhalla* aidattua, jaloittelualuetta laajempaa aluetta, jossa eläimiä kasvatetaan yleensä ympärivuotisesti. Ulkotarhassa voi sijaita sääsuoja sekä ruokinta- ja juottopaikat. Ulkotarha voi sisältää myös jaloittelualueen.
- o *laitumella* yksi- tai monivuotisia nurmi- tai rehuksveja kasvavaa peltoaluetta, jolta tuotantoeläimet syövät rehua;

Sivu 81

"Laitokset, joissa pidetään luonto-tyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetulla neuvoston direktiivillä (92/34/ETY, luontodirektiivi) tai luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (2009/147/EY, lintudirektiivi) tiukasti suojeltuihin tai kansallisella lainsäädännöllä uhanalaiseksi määritettyihin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai esimerkiksi kansainvälisillä sopimuksilla erittäin uhanalaiseksi määritellyjä eläinlajeja, tulisi pää-sääntöisesti luokitella eläintarhoiksi, jotta eläintarhadirektiivin tavoitteet luonnonvaraisten eläinten ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi voitaisiin täyttää." Tekstistä ei käy ilmi, mihin kansainvälisiin sopimuksiin viitataan. Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista viitata kansainväliseen uhanalaisuusarviointiin (IUCN Red List of Threatened Species), joka ei kuitenkaan ole kansainvälinen ympäristösopimus. Lisäksi on epäselvää, miksi kynnys on asetettu kansainvälisesti erittäin uhanalaiseksi määritettyihin eläinlajeihin. Ellei eläintarhadirektiivistä muuta johdu, katsoo ympäristöministeriö, että kynnyksen tulisi olla myös kansainvälisellä tasolla uhanalaisiksi määritellyissä eläinlajeissa, ei erittäin uhanalaisissa.

61 § Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen

Ympäristöministeriö tukee luonnonvaraisia eläinlajeja koskevan sääntelyn tarkentamista niiden tilapäiseen hoitoon ottamisen ja hoidon järjestämisen edellytyksiä koskien. Uusi ilmoitusvelvollisuus luonnonvaraisen eläimen hoitoon ottamisesta kuitenkin edellyttää lain voimaan tullessa laajaa tiedottamista. Pidämme hyvänä myös eläintarhojen aiempaa laajempaa velvoitetta osallistua luonnonvaraisen eläimistön ja luonnon monimuotoisuuden suojeeluun.

Luonnonsuojelulain 38 ja 41 §:n muuttaminen

Kuten edellä on todettu, ympäristöministeriössä on viimeisteltävänä hallituksen esitys luonnonsuojelulaiksi, joten tässä hallituksen esityksessä on pitäydyttävä vain pakollisiin teknisiin muutoksiin, eli päivitettävä ainoastaan voimassa olevan lain 41 §:n viittaus tulevaan eläinten hyvinvointilakiin sekä tuotava HELO-ohjeiden mukaisesti esille valmisteilla, tai mahdollisesti jo eduskuntakäsittelyssä, oleva hallituksen esitys luonnonsuojelulaiksi, koska on ilmeistä, että lait ovat yhtä aikaa eduskuntakäsittelyssä.

Kalastuslaki

Ympäristöministeriö kannattaa kalastuslain muutosta, jossa lisätään 47 §:n 1 momenttiin uusi 9 kohta, 58 §:ään uusi 3 momentti, 58 §:ään uusi b-kohta ja 118 §:n 1 momenttiin uusi 15 kohta. Ympäristöministeriö pitää erityisen hyvänä, että kalat ja ravut on otettu mukaan uuteen lakiin eläinten hyvinvoinnista, koska tiedetään, että sekä kalat että ravut tuntevat kipua. Koska kivun välttäminen ei ole kaikissa tilanteissa mahdollista, on hyvä, että laki sisältää tilanteet ja keinot, joissa kala tulee lopettaa nopeasti ja kivuttomasti. Rapujen lopettamisen osalta on hyvä, että selkeästi kerrotaan toimet, joiden avulla lopetus voidaan tehdä nopeasti ja välttää turha kipu. Ympäristöministeriö kannattaa kalojen vapauttamista koskevan kalastuslain 58 §:n 3 momentin lisäystä, joka mahdollistaa terveen ja vahingoittumattoman kalan palauttamisen takaisin veteen. Ympäristöministeriö pitää erittäin tärkeänä, että lain tullessa voimaan kansalaisille viestitetään asiasta eri verkostojen kautta, jotta kalojen hyvinvoinnin parantamiseksi tehdyt muutokset omaksutaan etenkin virkistyskalastuksen piirissä, johon suurin osa muutoksista kohdistuu.

Biotalousyksikön päällikkö
Luontoympäristöosasto

Markus Tarasti

Erityisasiantuntija

Sonja Pyykkönen